

Inspecțiile fiscale: Ce strategie au autoritățile fiscale, care sunt subiectele principale pentru acțiunile de control ?

În ultimii 5 ani și, mai cu seama în ultimii doi ani, numărul inspecțiilor fiscale a înregistrat treptat o scădere destul de importantă. Dacă în 2016 aveau loc în jur de 46.000 de acțiuni de inspecție fiscală, anul trecut numărul acestora s-a redus aproape la jumătate, fiind circa 24.000. Când vedem această statistică, prima concluzie este că pandemia și restricțiile impuse de aceasta au dus la o diminuare a acțiunilor de control. Însă această concluzie trebuie circumstanțiată. Evoluția descendentă nu este specifică ultimului an și jumătate, ci este una sistematică, scăderea din 2020 față de 2019 fiind de numai 10%. Astfel, sunt, de fapt, două concluzii la care putem ajunge: pe de-o parte există un impact al pandemiei asupra activității de control, dar pe de altă parte această tendință este o consecință a faptului că ANAF s-a aflat într-o perioadă de redefinire a strategiei de control pentru a-și canaliza resursele în procesul de digitalizare a activității.

Așadar, apare întrebarea: la ce ar trebui să ne așteptăm în anii următori, care va fi strategia ANAF? Din toate documentele și declarațiile publice, este evident că ANAF își propune să intensifice activitatea de control și vedem câteva repere importante. În primul rând, se dorește întărirea activității de verificare documentară până la 60%, până în anul 2025, ca parte din procesul de digitalizare a ANAF. Așadar, 60% din inspecții ar urma să fie realizate prin procedura de verificare documentară care presupune ca inspectorii nu vor mai fi prezenți la sediul companiilor, ci vor solicita informații, le vor verifica în birou și vor emite actele de control la distanță. Din perspectiva contribuabililor, verificarea documentară ar îngreuna mult mai puțin activitatea lor curentă. De exemplu, 70% dintre respondenții unui sondaj pe care D&B David și Baias și PwC l-au realizat la începutul acestui an și-au aratat îngrijorarea față de interacțiunea cu inspectorii fiscali. Deși Codul de procedură fiscală precizează că acțiunea de control nu ar trebui să îngreuneze derularea activității curente a contribuabililor, acest lucru se întâmplă din păcate în practică întrucât reprezentanții companiilor trebuie să aloce resurse umane atunci când inspectorii se afla fizic la sediul lor și solicită un volum semnificativ de informații.

În ceea ce privește tematicile preferate în acțiunile de control, ne așteptăm ca, în continuare, pe agenda inspecțiilor fiscale să se afle subiectele pe care le-am văzut și în anii precedenți însă cu mult mai rafinate.

Un astfel de exemplu îl constituie deductibilitatea TVA și a cheltuielilor pentru **serviciile pe care companiile le achiziționează de la entitățile afiliate din grup**. De aproape zece ani, inspecțiile fiscale vizează acest subiect al serviciilor intragrup și, din păcate, sunt în continuare sume importante stabilite suplimentar. Trebuie însă subliniat că această speta a evoluat de-a lungul timpului, contribuabilii încercând să amendeze contractele și să traga învașăminte din concluziile organelor de control, în special în ceea ce privește documentația justificativă aferentă

acestor servicii, iar organele fiscale circumstanțându-și poziția în consecință.

De asemenea, **prețurile de transfer** vor rămâne o lungă perioadă în atenția echipelor de inspecție fiscală pentru că suscita destul de multe întrebări întrucât analiza prețurilor de transfer nu este o știință exactă, putând avea mai multe tipuri de abordări, ceea ce crește gradul de subiectivism și conduce la dispute cu autoritățile fiscale. Mult timp, inspecțiile în zona prețurilor de transfer au generat sume importante colectate la bugetul de stat. Totodată, fiind un domeniu încă de noutate în România, acesta este în proces de definire și stabilizare iar practica instanțelor de judecată contribuie și ea la rafinarea acestuia și la conturarea unei abordări unitare din partea fiscoi și a contribuabililor. Un exemplu în acest sens îl constituie posibilitatea de a se efectua ajustări ale prețurilor de transfer nu doar în favoarea statului, ci și a contribuabililor, acțiune pe care organele fiscale nu o implementau în practică însă, urmare a numărului din ce în ce mai mare de hotărâri ale instanțelor de judecată care sancționează o asemenea abordare, aceasta începe să prindă contur în acțiunile de control din prezent.

O altă temă este cea a **tichetelor cadou**. Pe acest subiect sunt în derulare foarte multe inspecții fiscale la majoritatea companiilor care au avut anterior un control de la Direcția Generală Antifraudă pe această temă, fiind vizate atât impozitul pe veniturile salariale și contribuțiile aferente, ci și, prin extensie, TVA și impozitul pe profit.

Mai există o temă extrem de sensibilă, care nu este generalizată prin prisma complexității ei, dar care cu siguranță este de mare interes din cauza sumelor implicate, respectiv **sediul fix și/sau sediul permanent**. Este un subiect de control cu un înalt grad de tehnicitate, care aduce bani extrem de mulți la bugetul de stat, fiind stabilite sume care depășesc 200-300 de milioane de lei per contribuabil. Practic în cadrul inspecțiilor care analizează această problemă, deși verificarea se realizează la nivelul contribuabilului rezident, impactul se rasfrange nu numai asupra acestuia, ci și asupra entității nerezidente cu care acesta derulează activități economice. De exemplu, în materia TVA, un nerezident este considerat ca având un sediu fix în România dacă dispune de suficiente resurse umane și tehnice pentru a desfășura în mod regulat livrări de bunuri și/sau prestări de servicii pe teritoriul României. Astfel, autoritățile fiscale inițiază o acțiune de control la nivelul contribuabilului român, care are încheiat cu entitatea nerezidentă un contract de procesare de bunuri sau de marketing, de exemplu. În urma acestei analize fiscoi consideră că entitatea nerezidentă dispune de un sediu fix în România întrucât utilizează resursele tehnice și umane ale contribuabilului român, resurse care acționează sub controlul acesteia, pentru a derula ea însăși, în mod direct, activități economice în România. O astfel de concluzie schimbă cu totul tratamentul fiscal al tranzacției din perspectiva TVA întrucât modifică două elemente esențiale, respectiv locul prestării serviciilor și persoana obligată la plata taxei. Astfel, dacă în varianta inițială (i.e. fără sediu fix) serviciile sunt considerate a fi prestate în beneficiul nerezidentului (deci cu locul prestării în țara unde acesta este situat), persoana obligată la plata taxei fiind așadar nerezidentul, în scenariul existenței sediului fix, serviciile sunt considerate a fi prestate în beneficiul sediului fix (din România), persoana obligată la plata taxei fiind așadar contribuabilul român. Impactul este unul imediat fiind atât de natură financiară (TVA suplimentară de plată stabilită în sarcina rezidentului) cât și de natură operațională (înregistrarea nerezidentului ca sediu fix și regândirea modelului de business).

În concluzie, ne așteptăm ca activitatea de inspecție să se intensifice, pe măsura ce o parte însemnată a acesteia se muta online și se realizează la distanță. Pentru contribuabili, impactul va fi mai mic din perspectiva resurselor alocate în timpul inspecției, însă consecințele din perspectiva temelor verificate și a sumelor stabilite suplimentar ar putea fi mai mare decât în ultimii ani.